

UVOĐENJE STROŽIJIH MJERA ZAŠTITE ŽRTAVA I STROŽIJIH SANKCIJA ZA POČINIOCE NASILJA U PORODICI U SVJETLU NOVOG ZAKONA O ZAŠTITI OD NASILJA U PORODICI I NASILJA NAD ŽENAMA U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE

Meliha Frndić Imamović, Almir Pustahija

University of Travnik, Faculty of Law, Azapovići 439, Kiseljak 71250, Bosnia & Herzegovina,
meliha.fi@pfk.edu.ba, almir.pustahija@pfk.edu.ba

Corresponding author: Meliha Frndić Imamović, University of Travnik, Faculty of Law, Azapovići 439, 71250 Kiseljak, Bosnia and Herzegovina, meliha.fi@pfk.edu.ba

SAŽETAK

Dom naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine na svojoj sjednici 4. marta 2025. godine, jednoglasno je usvojio Zakon o zaštiti od nasilja u porodici i nasilja nad ženama, čime su uvedene strožije mjere zaštite žrtava te strožije sankcije za počinioc nasilja na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine.

U poređenju sa prijašnjim Zakonom, nove zakonske odredbe propisuju veću odgovornost i veću mogućnost djelovanja svih onih koji učestvuju u lancu odlučivanja u borbi protiv nasilja u porodici (policija, pravosudni organi, centri za socijalni rad te obrazovne institucije). U radu će biti detaljno obrazložene uvedene novine ovog Zakona: proširivanje definicije žrtve, elektronski nadzor nasilnika, sankcionisanje online nasilja, uvođenje SOS linije, zabrana otkrivanja identiteta žrtve i nasilnika. Poseban značaj predstavlja pooštavanje kazne zbog kršenja zaštitnih mjera koja sada može rezultirati zatvorskom kaznom do tri godine, pri čemu otkup kazne novčanom uplatom nije moguć.

Ključne riječi: Zakon o zaštiti od nasilja u porodici i nasilja nad ženama u Federaciji Bosne i Hercegovine, mjere zaštite, žrtve nasilja, sankcije prema počiniocu nasilja.

UVOD

Nasilje u porodici u Bosni i Hercegovini kao jedan od najvećih izazova bosansko-hercegovačkog društva nanosi brojne posljedice, kako ženi žrtvi i porodici te društvu u cjelini.

Kao društvo Bosna i Hercegovina je postala visokotolerantna na skoro sve oblike nasilja i negativnih pojava povezanim sa nasiljem, te je tako i nasilje u porodici nažalost postalo naša svakodnevica. Svakodnevno vidimo naslove u bosanskohercegovačkim medijima koji govore o užasnim primjerima nasilja u porodici koji nerijetko rezultiraju i smrtnim ishodom, a takođe su česti izvještaji nevladinih organizacija koji iznose podatke o primjerima nasilja u porodici kroz istraživanje ili se bave pomoći žrtvama nasilja u porodici (Mušić, 2018, str. 169).

Društvo mora u velikoj mjeri govoriti o postojanju nasilja u porodici i treba što više pažnje posvetiti samoj prevenciji da do takvog nasilja ne dođe (Nalo, 2020, str. 50).

Sam Porodični zakon Federacije Bosne i Hercegovine u osnovnim odredbama zabranjuje u porodici nasilničko ponašanje bračnog/vanbračnog partnera te bilo kojeg drugog člana porodice, narušavanjem fizičkog i psihičkog integriteta osobe žrtve nasilja (čl. 4 PZ FBiH).

U okviru realizacije Strategije za prevenciju i borbu protiv nasilja u porodici 2024-2027. (Službene novine Federacije BiH, broj 100/23), usvojen je Zakon o zaštiti od nasilja u porodici i nasilja nad ženama u FBiH (Službene novine FBiH broj 19/25), u daljem tekstu: ZZNP. Ovim Zakonom se u zakonodavstvo djelimično preuzima Direktiva (EU) 2024/1385 Evropskog parlamenta i Vijeća od 14. maja 2024. godine o suzbijanju nasilja prema ženama i nasilja u porodici (SL L2024/1385), kao i preporuke Komiteta potpisnica Istanbulske konvencije (čl. 2 Zakona).

Frndić Imamović, M. i Pustahija, A. (2025). Uvođenje strožijih mjera zaštite žrtava i strožijih sankcija za počiniocje nasilja u porodici u svjetlu novog Zakona o zaštiti od nasilja u porodici i nasilja nad ženama u Federaciji Bosne i Hercegovine. *STED Conference 14(2)*, 169-176.

Godinama se upućivalo na inicijative za donošenje zakona koji bi kroz veće mjere zaštite žrtve nasilja, ali i posebne mjere procjene rizika policijskih organa, spašavao živote žena od nasilja i njegove eskalacije.

Zakon će u velikoj mjeri pomoći da se prevenira eskalacija nasilja nad žrtvom, time što je predviđen veliki broj izmjena koje su fokusirane na preventivni rad i multisektoralnu saradnju institucija subjekata zaštite, koja je svih ovih godina nedostajala.

Institucije u Bosni i Hercegovini su godinama pojedinačno radile u najboljoj namjeri sve što su mogle, ali je zbog nedostatka ovakve saradnje dolazilo, ne samo do eskalacije nasilja, nego i loše kaznene politike, zbog čega se tražilo pooštavanje kazni za počiniocje nasilja.

Zaštita od nasilja je efikasnija i uspješnija ukoliko su država, njeni nadležni organi i tijela, spremni i sposobni djelovati, kako preventivno tako i represivno (Traljić i Bubić, 2007, str. 151).

U ovom radu pokušat ćemo ukratko prikazati nasilje i oblike nasilja u porodici, pokušati saznati koja je uloga u preventivnom i kurativnom djelovanju institucija kad su u pitanju žrtve nasilja i subjekti zaštite, te kao porodično nasilje tretira pravna legislative naše države, bazirajući se na novi Zakon o zaštiti od nasilja u porodici i nasilja nad ženama u FBiH.

MEĐUNARODNI I DOMAĆI PRAVNI OKVIR ZA SPRJEČAVANJE I SUZBIJANJE NASILJA U PORODICI

Međunarodne norme i smjernice za sprječavanje i suzbijanje nasilja u porodici su prisutne na tri nivoa: Ujedinjeni narodi (UN), Vijeće Evrope (VE) i Evropska unija (EU).

Kad su u pitanju Ujedinjeni narodi, oblast nasilja u porodici regulisana je slijedećim dokumentima: Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima, Konvencija o ukidanju svih oblika diskriminacije nad ženama CEDAW, Bečka i Pekinška deklaracija, Rezolucija vijeća sigurnosti UN 1325 - Žene, mir i sigurnost, Konvencija o političkim pravima žena, Konvencija o državljanstvu udatih žena.

Na nivou Vijeća Evrope imamo: Evropska konvencija o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda i njeni protokoli, Evropska socijalna povelja, Deklaracija o ravnopravnosti između žena i muškaraca, Konvencija o prevenciji i sprečavanju nasilja nad ženama i nasilja u porodici (Istanbulska konvencija), Deklaracija o politici suprotstavljanja nasilju nad ženama.

Na nivou Evropske unije najvažni dokumenti koji regulišu oblast nasilja u porodici su: Konvencija o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici, Amsterdamski sporazum Evropske unije, Povelja o osnovnim pravima Evropske unije, Direktive EU o jednakoj plaći, jednakom tretmanu, socijalnom osiguranju, roditeljskom odsustvu, Rezolucija Evropskog parlamenta o nasilju nad ženama, Rezolucija Evropskog parlamenta o potrebi ustanovljavanja kampanje širom EU za nultu toleranciju prema nasilju nad ženama.

Domaće norme i smjernice u Bosni i Hercegovini, regulisane su na državnom i entitetskom nivou. Na državnom nivou imamo Ustav BiH, Zakon o ravnopravnosti spolova (Službeni glasnik BiH broj 32/10) i Zakon o zabrani diskriminacije (Službeni glasnik BiH, broj 59/09 i 66/16). Kad je u pitanju Federacija Bosne i Hercegovine, ovu oblast regulišu slijedeći propisi: Ustav FBiH (Član II A. 2. i Amandman V) i Ustavi kantona u FBiH, Krivični zakon FBiH (Službene novine FBiH, broj 36/03, 37/03, 21/04, 69/04, 18/05, 42/10, 42/11, 59/14, 76/14, 46/16 i 75/17), Porodični zakon FBiH (Službene novine FBiH, broj 35/05, 41/05 i 31/14, Zakon o zaštiti od nasilja u porodici i nasilja nad ženama u FBiH (Službene novine FBiH broj 19/25), Zakon o ustanovama socijalne zaštite FBiH (Službene novine FBiH, broj 64/22) i Zakon o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom FBiH (Službene novine FBiH, broj 36/99, 54/04, 39/06, 14/09, 45/16 i 40/18) i Strategija za prevenciju i borbu protiv nasilja u porodici 2024-2027.

Može se konstatovati da je domaći pravni okvir dosta sveobuhvatno i kvalitetno uređen, u nekim dijelovima postoje interna preklapanja ili neusklađenosti sa evropskim pravnim sistemima, ali dosljedna primjena postojećih zakonskih rješenja nudi dovoljno pravnih instrumenata za uspješnu zaštitu žrtava nasilja. Međutim, stvarna primjena pravnih aspekata zaštite od nasilja u porodici u Bosni i Hercegovini je nešto što u praksi izgleda dosta diskutabilnije (Mušić, 2018, str. 180).

Pustahija, A., et al. (2025). Uvođenje strožijih mjera zaštite žrtava i strožijih sankcija za počiniocce nasilja u porodici u svjetlu novog Zakona o zaštiti od nasilja u porodici i nasilja nad ženama u Federaciji Bosne i Hercegovine. *STED Conference 14(2)*, 169-176.

STRATEGIJA ZA PREVENCIJU I BORBU PROTIV NASILJA U PORODICI 2024-2027.

Strategija za prevenciju i borbu protiv nasilja u porodici 2024-2027. povezana je sa Strategijom razvoja Federacije Bosne i Hercegovine 2021-2027., koja će promovisati toleranciju, nenasilje i rodnu ravnopravnost u porodici i društvu direktno, ali i u okviru drugih prioriteta i mjera indirektno. Također, Strategijom se realiziraju i obaveze prema Konvenciji Vijeća Evrope o sprječavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici – Istanbulska konvencija, koju je Bosna i Hercegovina ratificirala i kao država preuzela obavezu da osigura uslove za sprječavanje nasilja, provođenje istrage, kažnjavanje počinioca nasilja i osiguranje uslova za reparaciju žrtvama nasilja (Strategija za prevenciju i borbu protiv nasilja u porodici 2024-2027, str. 6)

Bosna i Hercegovina je samim tim preuzela i odgovornost za nepostupanje u slučajevima nasilja nad ženama i nasilja u porodici, ukoliko kao država ne osigura uslove za implementaciju obaveza preuzetih iz Konvencije. Važan dokument u ovoj oblasti je i Konvencija o eliminaciji svih oblika diskriminacije žena - CEDAW koja predstavlja međunarodnopravni instrument u borbi protiv diskriminacije na osnovu spola. Konvencija je sastavni dio Ustava Bosne i Hercegovine (Aneks I), čime se primjenjuje direktno i ima prioritet nad državnim zakonima.

Strategija predstavlja važan dokument i u dostizanju ciljeva održivog razvoja u Bosni i Hercegovini, a posebno Podcilja 16.1:” Značajno smanjiti sve oblike nasilja i s njima povezane stope smrtnih slučajeva”.

Bosna i Hercegovina se ujedno, sa 192 države članice Ujedinjenih nacija, obavezala da će provesti Agendu 2030 za održivi razvoj, koja se sastoji od 17 ciljeva i 169 podciljeva. Također, u Bosni i Hercegovini je 2021. godine Vijeće ministara Bosne i Hercegovine zajedno sa entitetskim vladama i vladom Brčko distrikta, usvojilo Okvir za realizaciju Ciljeva održivog razvoja u BiH kojim su globalni Ciljevi održivog razvoja prilagođeni lokalnom kontekstu. Okvirom se promovira i princip „Niko ne smije biti izostavljen “koji ima za cilj da ranjive kategorije društva budu prepoznate i uključe se u sve politike. Upravo se ovom strategijom fokusira na jednu specifičnu kategoriju stanovništva koja se susreće sa nasiljem u porodici, čime Federacija Bosne i Hercegovine daje značajan doprinos implementaciji Okvira i Ciljeva održivog razvoja (Strategija za prevenciju i borbu protiv nasilja u porodici 2024-2027, str. 6).

POJAM I OBLICI NASILJA U PORODICI I SUBJEKTI PRAVA NA ZAŠTITU OD NASILJA

Nasilje u porodici označava svako djelo fizičkog, seksualnog, psihičkog odnosno ekonomskog nasilja do kojeg dođe u porodici ili domaćinstvu ili između bivših ili sadašnjih bračnih ili vanbračnih partnera, neovisno od toga da li učinilac dijeli ili je dijelio domaćinstvo sa žrtvom. Nasilje prema ženama označava kršenje ljudskih prava i oblik diskriminacije nad ženama i predstavlja sva djela rodno zasnovanog nasilja koja dovode do, odnosno mogu dovesti do fizičke, seksualne, psihičke odnosno ekonomske povrede odnosno patnje za žene, obuhvatajući i prijetnje takvim djelima, prinudu odnosno protivpravno lišavanje slobode, bilo u javnosti ili u privatnom životu (član 8. stav 1 i 2. ZZNP).

S obzirom na navedeno, oblici nasilja u porodici su:

- fizičko nasilje,
- psihičko nasilje,
- seksualno nasilje,
- ekonomsko nasilje i
- drugi oblici nasilja.

Fizičko nasilje podrazumijeva primjenu fizičke sile ili psihičke prinude na fizički ili psihički integritet, fizički napad, bez obzira da li je nastupila fizička povreda ili nije, svako postupanje koje može prouzrokovati ili izazvati opsnost da će prouzrokovati psihičku ili fizičku bol, prouzokovanje straha ili lične ugroženosti ili povredu dostojanstva ucjenom ili drugom prinudom (Traljić i Bubić, 2007, str. 153).

Frndić Imamović, M. i Pustahija, A. (2025). Uvođenje strožijih mjera zaštite žrtava i strožijih sankcija za počinioc nasilja u porodici u svjetlu novog Zakona o zaštiti od nasilja u porodici i nasilja nad ženama u Federaciji Bosne i Hercegovine. *STED Conference 14(2)*, 169-176.

Psihičko nasilje predstavlja primjenu psihičke prinude na psihički integritet, verbalni napad, vrijeđanje, psovanje, nazivanje pogrđnim imenima, te drugi načini grubog uznemiravanja i uhođenja.

Seksualno nasilje predstavlja seksualno uznemiravanje i uznemiravanje u skladu sa Zakonom o ravnopravnosti spolova u BiH.

Ekonomsko nasilje predstavlja oštećenje ili uništenje zajedničke imovine ili imovine u posjedu ili pokušaj da se to učini, svako postupanje koje može prouzrokovati ili izazvati opasnost da će prouzrokovati ekonomsku štetu (Ganija H., 2016, str. 47).

Drugi oblici nasilja predstavljaju propuštanje dužne pažnje nadzora ili nepružanje pomoći i zaštite članu porodice, iako za to postoji moralna i zakonska obaveza.

Bez obzira koji od oblika nasilja se dešava i kojem članu porodice, nasilje u porodici strukturalno doprinosi disfunkcionalnosti porodice, a posebno doprinosi razvijanju poremećaja u ponašanju kod djece. Ukoliko djeca od najranije dobi naviknu da budu posmatrači nasilja ili žrtve nasilja, to u dosta slučajeva implicira predispoziciju djece da u kasnijem periodu života postanu zlostavljači, a samim time postanu dio "začaranog kruga" nasilja (Mušić, 2018, str. 170).

Neophodno je razlučiti uzroke nasilja, ali ni u kojem slučaju ne smijemo dozvoliti da se nasilje opravdava sa određenom situacijom ili uzrokom jer za nasilje opravdanja nema, te to moramo kontinuirano naglašavati. Iako se nasilna ponašanja često pokušavaju objasniti uticajima negativnih socioloških faktora, kao što su nezaposlenost, uticaji okruženja, siromaštvo, socijalna isključenost, loša socioekonomska situacija, međutim ne može se izbjeći činjenica da je veliki procenat zlostavljača upravo bio žrtva nasilja u porodici u djetinjstvu.

Kad su u pitanju subjekti koji uživaju pravo na zaštitu od nasilja, novi Zakon (čl. 11 stav 1, 2 i 3.) propisuje da je žrtva nasilja u porodici svaki član porodice ili domaćinstva, koji je izložen radnjama nasilja u porodici, djeteta ako je bilo prisutno prilikom vršenja nasilja prema drugom članu porodice, iako radnje nasilja nisu preduzete prema njemu, te svaka žena izložena radnjama nasilja.

ZAŠTITA ŽENE I OSTALIH ŽRTAVA NASILJA U PORODICI KROZ NOVI ZAKON O ZAŠTITI OD NASILJA U PORODICI I NASILJA NAD ŽENAMA – NOVINE ZAKONA

Kako je i ranije navedeno u ovom radu, novim Zakonom **proširena je definicija ko se sve smatra žrtvom nasilja u porodici**. Dakle, povećava se zaštita samih žrtava, osigurava se da i žene koje nisu dio bračne/vanbračne zajednice budu prepoznate i zaštićene, da djeca ako borave u prostoriji tokom čina nasilja budu također prepoznata kao žrtve nasilja. Ovo rješenje posljedica je činjenice da se nasilničko ponašanje ne javlja samo za vrijeme trajanja braka ili vanbračne zajednice, već i nakon njihovog prestanka. U posljednje vrijeme, svjedoci smo većine slučajeva nasilja nad ženama i djecom čije su zajednice, bračne ili vanbračne, prestale da postoje.

Novim Zakonom uveliko je unaprijeđena i poboljšana uloga i saradnja između subjekata zaštite. Kad su u pitanju **subjekti zaštite**, zaštitu, pomoć i podršku žrtvama nasilja dužni su pružiti svi nadležni organi: **policijski organi, tužilaštva, sudovi, organi starateljstva, zdravstvene i obrazovne ustanove, zavodi za besplatnu pravnu pomoć i druge javne ustanove, te specijalizirane nevladine organizacije** koje pružaju usluge stručne podrške i savjetovanja, te usluge institucionalnog socijalnog zbrinjavanja i socijalne podrške koje imaju za cilj zaštitu i prevenciju od nasilja.

Rješavanje ovih predmeta se zasniva na načelu hitnosti, tako da su svi navedeni subjekti dužni učiniti sve da žrtve nasilja imaju pravo na brz pristup svim subjektima zaštite i oslobođene su plaćanja svih troškova postupka (čl. 13. stav 1, 2, 3 i 4. Zakona). Nevladine organizacije imaju višegodišnje iskustvo u podizanju svijesti javnosti o problemima nasilja, pružanja pomoći žrtvama i njihovom zbrinjavanju, te predstavljaju značajan resurs koji institucije treba da prepoznaju, strateški iskoriste i naprave konkretne planove za saradnju (Mušić, 2018, str. 188.).

Novi Zakon izazovan je najviše za organe starateljstva odnosno centre za socijalni rad s obzirom na to da se sada bave i pravom počinioca nasilja u porodici kao roditelja u kontekstu viđanja sa djetetom, što je do sada bilo u nadležnosti sudova.

Pustahija, A., et al. (2025). Uvođenje strožijih mjera zaštite žrtava i strožijih sankcija za počiniocce nasilja u porodici u svjetlu novog Zakona o zaštiti od nasilja u porodici i nasilja nad ženama u Federaciji Bosne i Hercegovine. *STED Conference 14(2)*, 169-176.

Posebna pažnja usmjerena je na samu **hitnost postupka i obavezu postupanja subjekata zaštite** koji su dužni odmah prijaviti i osigurati hitno rješavanje predmeta nasilja, vodeći računa da su interes i dobrobit žrtve prioritet u tim postupcima, a naročito ako je žrtva dijete, osoba starija od 65 godina, osoba s invaliditetom i osoba pod starateljstvom. Niti jedan od subjekata zaštite – ni policija, ni sudovi, ni organi starateljstva, ni ustanove ne mogu same postići očekivane rezultate. Dakle, dužni su međusobno sarađivati, sarađivati i sa drugim nadležnim vladinim tijelima i organima i nevladinim organizacijama u najboljem interesu žrtve, kao i razmjenjivati potrebne podatke i informacije (čl. 19. stav 1 i 2. Zakona).

Zaposleni u subjektima zaštite, obrazovnim, socijalnim i zdravstvenim ustanovama dužni su odmah prijaviti policijskom organu ili tužilaštvu djelo nasilja o kojem su obaviješteni ili o kojem saznaju na neki drugi način.

Kad je u pitanju sam **postupak nakon prijema prijave da je učinjeno nasilje**, organ kome je podnesena prijava dužan je bez odlaganja o tome obavijestiti organ starateljstva, koji će odmah pružiti socijalnu zaštitu i psihosocijalnu pomoć žrtvi, preduzeti druge mjere iz svoje nadležnosti, te o tome sačiniti službeni izvještaj kojeg bez odlaganja dostavlja nadležnom policijskom organu. Zdravstvena ustanova obaviti će besplatan ljekarski pregled radi utvrđivanja i evidentiranja postojanja povreda fizičkog ili psihičkog integriteta i pružiti žrtvi nasilja potrebnu ljekarsku pomoć (čl. 20. stav 4 i 5. Zakona).

O izvršenom nasilju nadležni policijski organ odmah obavještava i nadležno tužilaštvo i uz izvještaj dostavlja prikupljene dokaze i procjenu rizika. Policijski organ dužan je o procjeni rizika bez odlaganja obavijestiti organ starateljstva. Nadležni tužilac, u pisanoj formi, obavještava nadležni policijski organ, žrtvu nasilja i organ starateljstva o podizanju optužnice protiv osumnjičene osobe, o neprovođenju istrage ili obustavi istrage, kao i o razlozima za neprovođenje i obustavu istrage. Na zahtjev organa starateljstva ili na zahtjev policijskog organa ili na zahtjev žrtve, sigurne kuće dužne su osigurati smještaj žrtvi nasilja (čl. 20. stav 6, 7, 8 i 9. Zakona).

Poseban značaj predstavlja **uvodjenje mjere policijske procjene rizika za sve žrtve nasilja**, naročito rizika od smrtnosti, ozbiljnosti situacije i rizika od ponavljanja nasilja s ciljem upravljanja rizikom i koordiniranog osiguranja zaštite i podrške žrtvama nasilja, naročito da li počinioci djela nasilja posjeduju vatreno oružje, odnosno imaju pristup vatrenom oružju te o potrebi njegovog privremenog oduzimanja (vidjeti detaljnije čl. 21. stav 3. Zakona). Iako je novi Zakon dobar i značajno doprinosi zaštiti žena i djece od nasilja u porodici, još uvijek postoji sumnja i strah u njegovu primjenu, naročito u pogledu ove procjene rizika. Za primjenu Zakona će trebati vremena i edukacije, kako bi se u skladu sa kapacitetima policijskih službenika moglo najbolje i najefikasnije pomoći žrtvama nasilja.

Ovim Zakonom se proširuju i **hitne mjere zaštite** poput udaljavanja iz stana i kuće i zabrana vraćanja, zabrana približavanja žrtvi i djeci, zabrana komunikacije, uznemiravanja i uhođenja. Svrha im je otklanjanje neposredne opasnosti za žrtve nasilja i njihovu djecu, kao i sprečavanje ponavljanja nasilja (čl. 23. stav 1. Zakona).

Nadležni policijski organ će, kada su za to ispunjeni zakonom propisani uslovi, odmah pismeno narediti jednu ili više hitnih mjera zaštite o čemu je dužan obavijestiti nadležnog tužioca (zahtjev za određivanje hitnih mjera nadležnom policijskom organu mogu podnijeti i nadležni tužilac, žrtva ili organ starateljstva). Policijski organ je dužan o njima odlučiti u roku od šest sati od sata prijema zahtjeva (čl. 24. stav 1, 2, 3, 4 i 5. Zakona).

Osoba prema kojoj su mjere određene, za vrijeme trajanja mjera, ima pravo podnijeti pritužbu nadležnom tužilaštvu, koji je o pritužbi dužan odlučiti u roku od 12 sati od podnošenja pritužbe. Hitne mjere zaštite na osnovu naredbe policijskog organa stupaju na snagu odmah i mogu trajati najduže 48 sati, o čemu nadležni policijski organ bez odgađanja obavještava žrtvu nasilja i organ starateljstva.

Poseban značaj se pridaje **zaštitnim mjerama** čija je svrha otklanjanje opasnosti po fizički i psihički integritet žrtve nasilja i sprečavanje ponavljanja nasilja otklanjanjem stanja i uslova koji mogu uticati ili poticajno djelovati da učinilac ponovno izvrši radnje nasilja (udaljenje iz stana, kuće ili drugog stambenog prostora i zabrana vraćanja u stan, kuću ili drugi stambeni prostor (vidjeti više čl. 27. Zakona), zabrana približavanja žrtvi nasilja i prema potrebi djeci žrtve (vidjeti

Frndić Imamović, M. i Pustahija, A. (2025). Uvođenje strožijih mjera zaštite žrtava i strožijih sankcija za počinioc nasilja u porodici u svjetlu novog Zakona o zaštiti od nasilja u porodici i nasilja nad ženama u Federaciji Bosne i Hercegovine. *STED Conference 14(2)*, 169-176. više čl. 28. Zakona), zabrana komunikacije, uznemiravanja i uhođenja žrtve nasilja (vidjeti više čl. 29. Zakona), obavezan psihosocijalni tretman (vidjeti više čl. 30. Zakona), obavezno liječenje od ovisnosti (vidjeti više čl. 31. Zakona) i privremeno lišenje slobode i zadržavanje (vidjeti više čl. 32. Zakona).

Velika prednost i novina ovog Zakona je uvođenje elektronskog praćenja poštivanja prve dvije zaštitne mjere putem tzv. **elektronski nadzor nasilnika**. Zakonom je predviđeno uvođenje elektronske narukvice nasilniku sa izrečenim mjerama zabrane prilaska, kako bi policija mogla pratiti da li ih poštuje i na vrijeme pomoći žrtvi ukoliko pokuša prekršiti mjeru. U slučaju da se nasilnik približi žrtvi, ona će dobiti upozorenje da se sakrije, a najbliža policija alarm da krene prema njoj i spriječi njegovo približavanje, dok će počinitelj biti kažnjen za kršenje mjera. Sve ove zaštitne mjere ne mogu trajati duže od 3 godine.

Osim toga, Zakonom su sigurne kuće prepoznate kao sudionici sistema u zbrinjavanju i pomaganju žrtvama u trajanju od najduže 6 mjeseci, pa se sada, osim nevladinih organizacija, sigurne kuće mogu osnovati i kao javne ustanove, odnosno finansirati iz budžeta, što bi moglo ojačati njihovu finansijsku stabilnost i dugoročnost (čl. 65. Zakona).

Najkontraverzniji član Zakona je član 67. o zabrani javnog objavljivanja podataka o žrtvi ili počiniocu nasilja (naglasak je na identitetu počinioca nasilja) na osnovu koje se može utvrditi identitet žrtve ili člana porodice žrtve, osim ako je punoljetna žrtva s tim izričito saglasna. Zakon, dakle, ne propisuje izuzetke za slučajeve kada je objavljivanje podataka o počiniocu u javnom interesu. Umjesto da imamo registar počinitelja porodičnog nasilja, ovakvim zakonskim rješenjima ih skrivamo od javnosti. Objavljivanje identiteta nasilnika može imati preventivno dejstvo, omogućiti njegov brži pronalazak i spriječiti ponavljanje zločina nad istom ili nekom novom žrtvom. Što hitnije bi se prebalo inicirati uvođenje izuzetaka kada bi objavljivanje identiteta počinioca nasilja bilo u javnom interesu.

Kada su u pitanju ostali oblici zaštite, Zakon dalje propisuje da bi Ministarstvo rada i socijalne politike FBiH, uz podršku Ministarstva saobraćaja i komunikacija, trebalo osigurati uspostavljanje 24-satne besplatne SOS telefonske linije koja pokriva cijelu Federaciju BiH, radi davanja savjeta i pružanja podrške žrtvama nasilja (čl. 71. Zakona). Podrška žrtvama putem besplatnih SOS linija postoji i na teritoriji RS-a.

Pozvati SOS telefon osim žrtava, obavezni su pozvati i drugi građani, kako bi prijavili nasilje u svom okruženju. Na taj način, mogu se brzo i efikasno dobiti informacije i savjeti od stručnih osoba o načinu pružanja pomoći ženama i djeci koji su žrtve nasilja (Nalo, 2020, str. 33).

Jedna od najvažnijih izmjena Zakona predstavlja **zabrana otkupa kazne zatvora od godinu dana nasilnicima zbog kršenja hitnih i zaštitnih mjera**. Nasilnici koji budu osuđeni na kaznu zatvora do godinu dana, zbog bilo kojeg oblika online nasilja ili u javnom prostoru, neće moći otkupiti kaznu zatvora, kao što je slučaj u drugim krivičnim djelima, a što najviše nailazilo na kritiku stručne javnosti. Novčanom kaznom u iznosu od 1.000,00 do 5.000,00 KM kaznit će se osoba koja prekrši zaštitne mjere obaveznog psihosocijalnog tretmana i liječenja od ovisnosti.

ZAKLJUČCI

Problem nasilja nad ženama je u stalnom porastu, te kao takav zahtijeva zajednički rad države i svih nadležnih organa te daljnja istraživanja ovog problema. Nepružanju adekvatne zaštite doprinose nekad i same žene žrtve nasilja, prvenstveno jer su nedovoljno educirane i neinformisane, pa ne znaju kome treba prvo da se obrate radi pružanja preventivne zaštite i na koji način se mogu zaštititi od nasilničkog ponašanja ukoliko su ga doživjele. Također, nemogućnost samostalnog osiguranja vlastite egzistencije, nada da će nasilje u budućnosti prestati, te strah od intenziviranja nasilničkog ponašanja zbog prijave i vođenja postupka protiv nasilnika, samo su još neki od razloga zašto žrtve ne prijavljuju pretrpljeno nasilje. Dakle, u budućnosti je potrebno sistemski raditi na edukaciji i podizanju svijesti kod žena da slobodnije prijavljuju nasilje i sarađuju sa subjektima zaštite te potraže pomoć.

Neophodno je razlučiti uzroke nasilja, ali ni u kojem slučaju ne smijemo dozvoliti da se nasilje opravdava sa određenom situacijom ili uzrokom jer za nasilje opravdanja nema. Iako se nasilna ponašanja često pokušavaju objasniti uticajima negativnih socioloških faktora, kao što su

Pustahija, A., et al. (2025). Uvođenje strožijih mjera zaštite žrtava i strožijih sankcija za počinioc nasilja u porodici u svjetlu novog Zakona o zaštiti od nasilja u porodici i nasilja nad ženama u Federaciji Bosne i Hercegovine. *STED Conference 14(2)*, 169-176.

nezaposlenost, uticaji okruženja, siromaštvo, socijalna isključenost, loša socioekonomska situacija, međutim ne može se izbjeći činjenica da je veliki procenat zlostavljača upravo bio žrtva nasilja u porodici u djetinjstvu.

Skoro polovina žena u Bosni i Hercegovini je iskusila neki oblik nasilja od svoje petnaeste godine, pokazalo je istraživanje OSCE-a o nasilju nad ženama u BiH. Prema podacima Visokog sudskog i tužilačkog vijeća, za nasilje nad ženama najčešće su se izricale uslovne, a manje zatvorske i novčane kazne.

Dakle, donošenje novog Zakona o zaštiti od nasilja u porodici i nasilja nad ženama u FBiH predstavlja samo početak u poboljšanju usluga zaštite i podrške osobama koje su doživjele nasilje.

Za razliku od prijašnjeg zakona, ovaj novi Zakon predstavlja sveobuhvatan mehanizam zaštite i borbe protiv nasilja kroz hitne i zaštitne mjere koje podrazumijevaju udaljenje osobe iz prostora, odnosno stana, zabranu uhođenja, približavanja, koje izriče policijski organ pismeno (traju 48 sati), te mjera lišenje slobode prilikom izricanja hitnih mjera.

Uvodi se procjena rizika za sve žrtve nasilja, poput provjeravanja rizika od smrtnosti (provjera ponašanja osobe koja vrši nasilje: da li posjeduje vatreno oružje, da li je ranije počinio nasilje u porodici ili drugi vid nasilja, da li je prijetio ubistvom, te da li je mentalno oboljela osoba).

Novi Zakon o zaštiti od nasilja u porodici i zaštiti žena od nasilja u Federaciji BiH prilagođen je Istanbulskoj konvenciji, predviđa više novca za sigurne kuće iz budžeta, sistem tzv. elektronske narukvice za praćenje, koji bi pokazivao lokaciju učinilaca ovih krivičnih djela, kao i strožije kazne za nasilnike.

Adekvatnu primjenu ovog Zakona trebale bi pratiti i izmjene Krivičnog zakona, na čije se stavljanje na dnevni red i glasanje čeka već duže vrijeme, a koji bi uveo kažnjavanje nasilja i u online prostoru. Krivična djela nasilja u porodici su regulirana krivičnim zakonima entiteta Federacija BiH, Republika Srpska i Brčko distrikta. Za djela za koja prijeti zatvorska kazna do deset godina sude opštinski sudovi. Pred deset kantonalnih sudova te pet okružnih sudova u Republici Srpskoj procesuiraju se krivična djela gdje je zapriječena zatvorska kazna duža od deset godina, gdje spadaju ubistva. Kada je u pitanju Federacija Bosne i Hercegovine, vlast još uvijek nije našla najefikasnije rješenje kako spriječiti ili barem ublažiti eskalaciju nasilja nad najosjetljivijim članovima porodice, ženama i djecom.

Međutim, novim Zakonom u velikoj mjeri je poboljšana saradnja institucija nadležnih za postupanje u slučajevima prijave nasilja: kako efikasno ostvariti kontakte i brzo razmijeniti informacije, obavijestiti jedni druge o sumnji na prisustvo nasilja ili o prisustvu nasilja, hitno intervenisati u slučaju prijave nasilja, sarađivati na pružanju podrške i pomoći žrtvama nasilja, ramjenjivati informacije i mišljenja tokom rehabilitacije žrtve te toku provođenja hitnih i zaštitnih mjera izrečenih počiniocu nasilja. Strategija za prevenciju i borbu protiv nasilja u porodici 2024. – 2027. i Zakon o zaštiti od nasilja u porodici i nasilja nad ženama FBiH predstavljaju veliki napredak u usklađivanju domaćih politika rada sa međunarodnim standardima te u poboljšanju usluga zaštite i podrške osobama koje su doživjele nasilje.

DECLARATIONS OF INTEREST STATEMENT

The authors affirm that there are no conflicts of interest to declare in relation to the research presented in this paper.

LITERATURA

Bubić S. i Traljić, N. (2007). *Bračno pravo*. Sarajevo: Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu.

Ganija, H. (2016). *Pravni aspekti braka i nasilja u porodici*. Travnik: Pravni fakultet Univerziteta u Travniku.

Konvencija o eliminaciji svih oblika diskriminacije žena – CEDAW, 1979.

Nalo, J. (2020). *Zaštita žena od nasilja u porodici u zakonodavstvu Federacije Bosne i Hercegovine*, Sarajevo: Fakultet političkih nauka Univerziteta u Sarajevu.

Memčić. L. (2025). Novi zakon o zaštiti od nasilja u porodici FBiH štiti i identitet počinitelja, Preuzeto 05.06.2025. sa <https://diskriminacija.ba teme/novi-zakon-o-za%C5%A1titi-od-nasilja-u-porodici-fbih-%C5%A1titi-i-identitet-po%C4%8Dinitelja>

- Frndić Imamović, M. i Pustahija, A. (2025). Uvođenje strožijih mjera zaštite žrtava i strožijih sankcija za počinioce nasilja u porodici u svjetlu novog Zakona o zaštiti od nasilja u porodici i nasilja nad ženama u Federaciji Bosne i Hercegovine. *STED Conference 14(2)*, 169-176.
- Mušić, S. (2018). Nasilje u porodici kroz pravni okvir u Bosni i Hercegovini. *Zbornik radova Pravnog fakulteta Sveučilišta u Mostaru* (str. 168. – 187). br. XXVI. Mostar: Pravni fakultet Sveučilišta u Mostaru.
- Porodični zakon FBiH. (2025). Službene novine FBiH broj 35/05 i 41/05.
- Strategija za prevenciju i borbu protiv nasilja u porodici 2024-2027. (2023). Službene novine FBiH broj (100/23).
- Zakon o ravnopravnosti polova Bosne i Hercegovine - prečišćeni tekst (2010). Službeni glasnik Bosne i Hercegovine broj 32/10.
- Zakon o zaštiti od nasilja u porodici i nasilja nad ženama u FBiH. (2025). Službene novine FBiH broj 19/25.

INTRODUCING STRICTER PROTECTIVE MEASURES FOR VICTIMS AND HARSHER PENALTIES FOR PERPETRATORS OF DOMESTIC VIOLENCE IN LIGHT OF THE NEW LAW ON PROTECTION FROM DOMESTIC VIOLENCE AND VIOLENCE AGAINST WOMEN IN THE FEDERATION OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

Meliha Frndić Imamović, Almir Pustahija

University of Travnik, Faculty of Law, Azapovići 439, Kiseljak 71250, Bosnia & Herzegovina,
meliha.fi@pfk.edu.ba, almir.pustahija@pfk.edu.ba

ABSTRACT

The House of Peoples of the Parliament of the Federation of Bosnia and Herzegovina, at its session held on March 4, 2025, unanimously adopted the Law on Protection from Domestic Violence and Violence Against Women, thereby introducing stricter protective measures for victims and harsher penalties for perpetrators of violence within the territory of the Federation of Bosnia and Herzegovina. Compared to the previous law, the new legal provisions impose greater responsibility and provide a broader scope of action for all those involved in the decision-making chain in the fight against domestic violence (police, judicial authorities, social work centers, and educational institutions). This paper will provide a detailed explanation of the innovations introduced by the Law: the expanded definition of a victim, electronic monitoring of offenders, sanctioning of online violence, establishment of an SOS hotline, prohibition of disclosing the identities of victims and perpetrators. Particular significance is given to the tightening of penalties for violating protective measures, which can now result in a prison sentence of up to three years, with no possibility of converting the sentence into a monetary fine.

Keywords: Law on Protection from Domestic Violence and Violence Against Women in the Federation of Bosnia and Herzegovina, protective measures, victims of violence, penalties for perpetrators of violence.